

Deel III Vrijheid

De Bevrijding begint

Op 6 juni 1944 begon de geallieerde invasie in het Franse Normandië onder de naam D-Day (Decision Day, dag der beslissing). Duizenden geallieerde soldaten kwamen in landingsvoertuigen aan op de stranden te Frankrijk.

Daaropvolgend werden op 7 juni 1944 en daarna in Nederland overal treinen en schepen door geallieerde jachtvliegtuigen beschoten en gebombardeerd. Op 15 juni 1944 bijvoorbeeld vlogen er veel geallieerde vliegtuigen laag over Maas en Waal. Om de Duitsers bescherming te kunnen geven tegen de beschietingen van de geallieerde jachtvliegtuigen gaven de Duitsers willekeurige burgers uit het land van Maas en Waal, opdrachten om dekkingsgaten (schuilplaatsen) te graven. Op 7 juli 1944 waren er zoveel vliegbewegingen in de lucht dat de meeste mensen in het Land van Maas en Waal niet naar bed gingen. Begin september 1944 bereikten de geallieerden Maastricht.

Dolle Dinsdag

Op 5 september 1944, Dolle Dinsdag, waren in Maasbommel dag en nacht zware ontploffingen te horen, komend vanuit de richting 's Hertogenbosch. De Duitsers hadden namelijk een aanvang gemaakt met het tot ontploffing brengen van hun eigen munitie opslagdepot 's. Via Radio Oranje was het bericht te horen dat Breda bevrijd was en de bevolking raakte in een opgewonden stemming. De Duitse troepen raakten in paniek en trokken in een wanorde terug richting Duitsland. Dit geschiedde met allerlei voertuigen of te voet. Er was geen sprake van enige leiding onder de soldaten. Veel voertuigen waren volgepropt met gestolen goederen. Niet alle Duitsers trokken zich terug, er waren er ook die zich wilden schuilhouden om zich vervolgens over te kunnen geven aan de geallieerden.

Op 6 september 1944, een dag na Dolle Dinsdag, kwam één van de zonen van Janus van Gelder uit Maasbommel bij de wijnfabriek in Beneden Leeuwen vragen of Willie Hol (directeur wijnfabriek) mee wilde gaan naar Maasbommel. Daar stond een Duitse legerwagen met drie zwaarbewapende Duitse soldaten. Deze wilden zich overgeven wanneer zij ergens op een boerderij konden onderduiken tot het Duitse leger helemaal was teruggetrokken en zij zich aan de Engelsen konden overgeven. De wapens en de wagen zouden ze afgeven. Daar de Maasbommelse jongens geen Duits kenden en men ze dus onvoldoende kon verstaan, vroegen ze aan Hol met deze Duitsers te onderhandelen. Hij is toen met zijn vrouw naar Maasbommel gegaan waar ze in een schuur twee Duitse Wehrmachtsoldaten en een matroos van de Kriegsmarine aantreffen. Door ontactisch ingrijpen van een groep Beuningse ondergrondsen, die met getrokken revolver de schuur binnenkwamen, ontstond er paniek. De Duitse soldaten wisten bij hun wagen te komen en naar het Drutense veer te ontkomen, waar nog een schotenwisseling met de Beuningse ondergrondse volgde. De Duitse matroos was in doodsangst alleen in de schuur achtergebleven en de Maasbommelse jongens wilden geen schuilplaats meer voor hem zoeken. Hol en zijn vrouw besloten toen dat ze hem niet alleen mochten laten en vroegen aan de Maasbommelse jongens een overall. Die kregen zij en de matroos trok de overall over zijn matrozenpak aan en stak de muts in zijn zak. Op de damesfiets reed hij mee terug naar de Gelo wijnfabriek te Beneden Leeuwen waar hij een perfect passend pak aantrok van Willie Hol. De matroos zijn naam was ene Fritz. Het personeel van de Gelo wist van het hele verhaal en Fritz werkte gewoon mee in de fabriek.¹

Op 7 september 1944 meldde de radio het teleurstellende bericht dat er nog geen enkele geallieerde soldaat op Nederlands grondgebied stond. De feeststemming van de bevolking daalde weer onder het nulpunt. De Duitsers begonnen zich te herstellen van hun paniek doordat de geallieerden in België bleven steken door o.a. aanvoerproblemen. Daaropvolgend starten de Duitsers met het maken van linies langs de Maas, Waal en Rijn.

Hierna volgen passages uit de aantekeningen die Jan van Gelder maakte tijdens en na de oorlog.²

“7 september 1944. Bij het Veerhuis in Maasbommel heeft een Duitse vernielingsgroep van 10 man zich geïnstalleerd. Hun opdracht luidt: veren en schepen op de Maas laten springen als de geallieerden in de buurt komen, zodat die er geen gebruik van kunnen maken”.

¹ Donkere jaren over Maas en Waal 1939-1945 door Roel van de Pol en Antoon Sengers

² www.janvangelderstichting.nl

“9 september 1944. We dachten aan een snelle doorbraak van de geallieerden. Het duurt wat langer. Vanuit vliegtuigen worden schepen op de Maas beschoten. Waarschijnlijk munitieschepen. Er vallen drie doden. In de oude Maasarm tussen Maasbommel en Blauwe Sluis komen steeds meer schepen binnen. De schippers zijn bang voor de beschietingen en durven niet meer uit te varen”.

“10 september 1944. Een hele karavaan Duitsers, vertrekt met gevorderde paarden en wagens die ze volladen met munitie over de dijk richting Batenburg. Enkele Oostenrijkers willen liever blijven, maar ze zijn bang dat wij dan het slachtoffer worden wanneer zij bij ons onderduiken. Afgesnuwd door SS-ers verlaten ze ons dorp.

Market Garden

Het bevrijdingsjaar voor Nederland startte vanaf september 1944. Geallieerde grondtroepen staken vanuit België de Nederlands grens over in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Halverwege september 1944 vond Operatie Market Garden plaats. Dit ambitieuze plan van de geallieerde bevelhebber Montgomery moest ervoor zorgen dat de bruggen tussen Eindhoven en Arnhem door luchtlandingstroepen bezet zouden worden om vervolgens door geallieerde grondtroepen te worden ‘bevrijd’. Als dit plan zou slagen dan zouden geallieerde eenheden voor kerst 1944 Berlijn al hebben veroverd. Operatie Market Garden werd een fiasco en Noord-Brabant, Zeeland, Limburg en Gelderland werden frontgebied voor maanden waar zware (grond)gevechten plaatsvonden in combinatie met artilleriebeschietingen en bombardementen.

Jan van Gelder³ schrijft hierover:

“17 september 1944. De grote dag! In mijn agenda staat met grote letters INVASIE. We hadden er al een op 6 juni in Frankrijk, het begin van de bevrijding. De laatste loodjes wegen zwaar. In Maasbommel vieren we het parochiefeest van St. Lambertus. Ondanks de gespannen toestand toch een mis met drie heren”.

“En dan op die zondag tegen de middag tegen de middag gebeurt het. Jagers, vrachtvliegtuigen, vervolgens zweefvliegtuigen. Tien, twintig, meer dan honderd passeren ons dorp. Het is niet meer bij te houden. Heel Maasbommel staat op de dijk om het machtige schouwspel gade te slaan. Op sommige fietsen met harde banden wappert al een oranje vlaggetje.” “Er wordt gewaarschuwd voor de Duitsers”.

Rechts⁴: 17 september 1944, vliegtuigen ter hoogte van de pont van Maasbommel op weg naar Arnhem.

Jan van Gelder⁵ schrijft verder hierover:

“Als de laatste vliegtuigen aan de horizon verdwijnen komen ze inderdaad tevoorschijn. Ze brengen het veer tot zinken. De schippers schrikken en brengen inderhaast hun boten naar de ondiepste delen van de dode Maasarm bij de Blauwe Sluis. Sommigen varen de Wetering op, tot aan de brug bij Wim Luijpen. Met springstoffen gaan de Duitsers naar de schepen. Maasbommel kijkt angstig toe. Is dit het moment voor de ondergrondse om toe te slaan? Een paar ontploffingen klinken. Schippersgezinnen zien woest toe en pogen hun bezittingen te redden”.

“Het blijft bij enkele schepen. Op de radio horen we dat de zweefvliegtuigen geland zijn bij Grave, Overasselt, Groesbeek en Arnhem. De Duitsers in Maasbommel hebben op de dijk een mitrailleur opgesteld. Ze zijn in paniek. Iedereen moet van de dijk. Maar de mensen blijven nieuwsgierig. Een wonder dat de van hun troepen geïsoleerde Duitsers niet gaan schieten”. “Later op de dag holt een man in een zwart pak door de uiterwaarden naar de Duitsers. Het is dominee van Doorn. Hij stelt de Duitse ‘vernietigers’ bij de pont voor de Maasarm af te sluiten door enkele baggerschuiten bij de ingang te laten zinken, zodat de rest van de schepen er niet meer uit kan. Maar

³ www.janvangelderstichting.nl

⁴ www.tremele.nl

⁵ www.janvangelderstichting.nl

Befehl ist Befehl. De Feldwebel blijkt wonderwel gevoelig voor het betoog van de dominee en de plannen worden gewijzigd. Vijf schepen worden gespaard”.

Links⁶: In de lucht achtergelaten condens sporen afkomstig van geallieerde vliegtuigen op weg naar Arnhem.

Rechts⁷: C47 dakota's. In deze vliegtuigen bevonden zich o.a. parachutisten en voorraden die gedropt werden tijdens operatie Market Garden. Verder werd de C-47 Dakota (bijnaam Skytrain) ook gebruikt om de zweefvliegtuigen middels sleeptouw richting het landingsgebied van Market Garden te vervoeren.

Horsa Glider

Op 17 september 1944 raakt om ongeveer 14:30 uur, tijdens de armada aan vliegtuigen, boven de omgeving van Maasbommel een zweefvliegtuig los van zijn trekker (foto rechts)⁸ en landt in Macharen.⁹ op een akker waar nu het Kanaal de Dijk passeert.

Links¹⁰: De Horsa die door soldaat Atkinson, één van de 5 soldaten van de Horsa in brand is gestoken. Hij heeft de jeep die zich in de Glider bevond middels een lont in de benzinetankdop in brand gestoken. Het zweefvliegtuig bevatte naast een jeep ook een 6 pponder anti-tankkanon. Het vliegtuig dat de Horsa Glider trok, moest vroegtijdig afhaken i.v.m. een motorstoring en zag zich genoodzaakt het sleeptouw los te koppelen. Het touw dat gebruikt werd om de Horsa Glider te slepen is door boer Sjaak Belgers en Al de Bont op 17 september met behulp van

een roeiboort uit de Maas gevist. Het touw werd in twee gelijke delen gesneden. Sjaak Belgers heeft het touw na de oorlog nog lang gebruikt voor talrijke doeleinden op de boerderij van zijn vader. Al de Bont gebruikte het touw lange tijd in de bouw om met behulp van een katrol zware last te kunnen tillen. De toen 7-jarige zoon van Al, Bert de Bont weet nog goed te herinneren dat te zien was dat er elektriciteitsdraad in het touw was verwerkt.

Rechts¹¹: het sleeptouw waarmee een Horsa Glider kon worden gesleept door een C47 Dakota. De elektriciteitsdraad was voor communicatie tussen de Glider en de Dakota.

⁶ <https://nimh-beeldbank.defensie.nl>

⁷ <https://nimh-beeldbank.defensie.nl>

⁸ www.6thaarr.com

⁹ www.stadsarchieffoss.nl

¹⁰ beeldbankwo2.nl

¹¹ <http://hmvf.co.uk/topic/37635-horsa-glider-items/>

Vervolg aantekeningen uit het dagboek Jan van Gelder²

“18 september 1944. We horen dat de Engelsen bij Megen staan. Op dinsdagmorgen blijken alle Duitsers uit Maasbommel verdwenen. Onderduikers komen de straat op. De Maaskant is bevrijd. Twee Duitse deserteurs worden overgebracht naar Alphen en komen in krijgsgevangenschap terecht”.

“19 september 1944. Weer zweefvliegtuigen. *(Deze gebeurtenis heeft te maken met de dropping van de Poolse Parachutisten die dag bij Driel en Oosterbeek)* Verborgene auto's en motoren komen tevoorschijn”.

Na het mislukken van operatie Market Garden waren de geallieerden genoodzaakt de gebieden die waren veroverd op de Duitsers onder controle te houden of er controle over te krijgen. Verkenningseenheden trokken het land van Maas en Waal binnen om het te zuiveren van Duitsers. Tussen 20 en 28 september 1944 verschenen in West Maas en Waal de eerste Engelse gevechtsvoertuigen. De geallieerden bleven niet meteen geleverd in Maas en Waal. Zij hadden namelijk nog niet voldoende mankracht. Zo rond oktober 1944 was dit wel zover dat de soldaten konden worden geleverd. Vanaf oktober 1944 t/m de Bevrijding in 1945 wisselen de geleverde soldaten regelmatig van positie. Ze gebruikten hun verblijf in de eerste plaats om het gebied onder controle te houden, te bewaken tegen aanvallen van de Duitsers, gevechtserfaring op te doen of om te recupereren. Zij werden ondersteund door uit het verzet geformeerde Stoottroepen¹³.

Vervolg aantekeningen uit het dagboek Jan van Gelder⁴

“28 september 1944. De Engelsen arriveren met 30 wagens in Appeltern. De volgende dag komen ze ook bij ons in Maasbommel”.

“5 oktober 1944. Met een roeiboot brengen we het eerste fruit naar Oss, 25 kisten tegelijk in een kleine roeiboot of een grotere ijzeren roeiboot met 40 kisten. De pont van Maasbommel was op 17 september 1944 tot zinken gebracht door de Duitsers en dus worden er roeiboten over de Maas getrokken. Je houdt je hart vast, want de Maas gaat wild tekeer. In december was het een zwaar karwei vanwege harde wind en stroming de boten over de Maas te trekken. Op 2 december helpen veerman Jan van Dijk en Tinus Daanen met de grote roeiboot 40 kisten fruit over te zetten. De mannen op de roeiboten zijn niet alleen drijfnaat van de golven, maar ook van het angstzweet”.

Lange tijd was het in de winter van 1944/45 verboden Maas en Waal in of uit te gaan zonder toestemming. Die toestemming kon worden aangevraagd op het gemeentehuis in Maasbommel. De politie van Maasbommel haalde het document op in het gemeentehuis van Horssen waar de Civil Affaire was gevestigd. De leiding van de Civil Affaire was gevestigd in het Huis te Horssen in het Horssense bos. Gevangengenomen NSB-ers en verraders werden in het Huis te Horssen verhoord en gevangen gezet in de cellen achter het gemeentehuis van Horssen.

¹² www.janvangelderstichting.nl

¹³ www.tremele.nl

¹⁴ www.janvangelderstichting.nl

Hieronder¹⁵: Een (toestemming) vrijstelling van veiligheidsmaatregelen. Het document was geldig van 16 april 1945 t/m 19 april 1945.

The image shows two pages of an exemption document. The left page is the Dutch version, and the right page is the English version. Both pages contain handwritten details for a travel exemption for J.A. van Gelder.

Dutch Version (Left Page):

EXEMPTION FROM SECURITY RESTRICTIONS
VRIJSTELLING VAN VEILIGHEIDSMATREGELEN
ALLIED EXPEDITIONARY FORCE
GEALIEERDE OVERZEESCHE STRIJDKRACHTEN

N° 14500

DESTIN
SIXTEEN

REASON
NEUNTIEN
NINETEEN

Date issued: 16 APRIL 1945
Expires on: 19 APRIL 1945

Name: VAN GELDER
First Name: J.A.

Address (Home and Town):
Address (School or University): MAASBOMMEL NIJMEGEN

Address (Post Office):
Nedel. T. 14/1069946

Signature of Holder: J. A. van Gelder

The above named holder is exempted from the security restrictions applying to him.

TRAVEL TO: TILBURG VIA VEER MAASBOMMEL.
PAR FIETS. DAGEL. HEEN EN TERUG.
TRAVEL TO TILBURG VIA FERRY AT MAASBOMMEL
BY BICYCLE. DAILY RETURN.
REASON: ONWEG NAAR DE SCHOOL TE TILBURG.
TO GO TO THE SCHOOL AT TILBURY.

8 Can F. S. R. D.
1570/145/45

ALLIED EXPEDITIONARY FORCE
CIVIL AFFAIRS
OFFICE
SIGNATURE: [Handwritten Signature]
RANK: Captain

The above exemption is issued in the name of the Supreme Commander, Allied Forces, Europe, and of the Netherlands Military Administration.
Restrictions regarding travel mentioned in items 1 and 2 of Appendix 1, Dutch Army Order No. 100/1945, or any later War Order, shall not apply.

Issued at: [Handwritten Signature] - Appeltun
Name: [Handwritten Signature] - DE LEEUW
Rank: [Handwritten Signature] - Major
Signature: [Handwritten Signature]
Date: [Handwritten Signature]
Place: [Handwritten Signature]

“8 oktober 1944. Veel Nijmegenaren komen nu naar de Maaskant. De Betuwe is leeggelopen en de laatste dagen is een groot aantal leidsters en pupillen van de Heldringstichting uit Zetten in ons dorp ondergebracht. De meisjes tussen 14 en 20 jaar zijn bepaald niet gemakkelijk. Ze ontsnappen regelmatig en de leidsters hebben het er knap moeilijk mee. Met een paar vrienden gaan we regelmatig in spertijd op zoek naar hen. Meestal vinden we ze terug bij de Canadezen en de Engelsen”.

“15 oktober 1944. Prettiger bericht. Een internationale voetbalwedstrijd tegen de Engelsen. We popelen om weer eens te voetballen. Op het veld van Van Eekeren op de hoek van de Hogestraat (nu Hoogstraat) en de Velddijk (nu Velddijksestraat) spelen we de wedstrijd. Het veld is voorzien van sporen en koeienvlaaien maar dat deert niets. Waar de doelpalen vandaan kwamen; geen idee, maar ze waren er. Geen schijn van kans. Er waren een paar spelers bij van de Engelse Leage en ze overspeelden ons helemaal. Met tien tegen één hakken de ‘boys’ ons in de pan. In de week van 15 oktober wordt een nieuwe club opgericht: DBV, Door Bevrijding Verkregen”.

“Verschillende wedstrijden tegen de Engelsen worden gespeeld. Namen van de Engelse soldaten die nog in de herinnering liggen zijn George uit Winsford, Jimmy uit Leicester en Tommy Carey uit Beofordshire. Op 22 oktober 1944 verloor Maasbommel tegen de Engelsen met 4 – 2. Op 29 oktober 1944 verloren ze met 3-1. Op 5 november 1944 verloren ze met 8-1 en tenslotte op 19 november tegen de Canadezen won D.B.V. met 2-1. De officiële oprichting zal uiteindelijk later plaatsvinden. Op 21 oktober 1945 wordt de Rooms-Katholieke voetbalvereniging Door Bevrijding Verkregen (R.K. v.v. D.B.V.) opgericht. Deze naam is bedacht door Maasbommelaar Boei Seelen¹⁶”.

“Voor de oorlog werd er al gevoetbald in Maasbommel in de Maasbommelse Sport Vereniging (MSV). MSV had een terrein aan de Kerkstraat en later bij het veer van Maasbommel. Ze speelden meestal tegen Brabantse verenigingen. Met het uitbreken van de oorlog ging MSV ter ziele¹⁷”.

¹⁵ www.janvangelderstichting.nl

¹⁶ KNVB-afdeling Nijmegen. www.janvangelderstichting.nl

¹⁷ www.janvangelderstichting.nl

“Op 30 oktober 1944 worden de laatste appels van de bomen gehaald. Aan de Waalkant richten de Duitse granaten steeds meer vernielingen aan. De Engelsen hebben hun tenten en voertuigen opgeslagen in de buurt van de Sluissestraat. Er worden eieren en spek geruild tegen zeep, kleren en cornedbeef. Bewoners kunnen zich wassen en de Engelsen kunnen hun traditionele ontbijt nuttigen met ‘bacon and eggs’. Vanaf dat moment wordt vanaf de omgeving van de Sluissestraat met kanonnen naar de overkant van de Waal geschoten. Op 7 november 1944 wordt er een daverend afscheidsfeest gevierd met de Engelse soldaten. Het wordt een bonte avond met optredens van de soldaten in de schuur van Hannes Peters. De Engelse eenheid vertrekt de volgende morgen op 8 november 1944 naar Alphen en wordt afgelost door een Canadese eenheid¹⁸”.

“In November 1944 wordt Druten dusdanig beschoten met granaten door de Duitsers dat de inwoners vluchten naar de Maaskant. Bewoners van Druten worden opgenomen in het huis van Jan van Gelder in de Sluissestraat”.

Eieren waren een geliefd ruilobject daar de soldaten geen verse eieren kregen doch eierpoeder. Soldaten lieten de inwoners kennis maken met Chocolate, biscuits, kaun gum en Engelse sigaretten zoals Players Navy Cut, Wild Woodbine, Navy, Cut Tobacco, Gold Flake etc. De sigaretten zaten in pakjes of blikjes van 50 stuks.

Hierboven en hiernaast ¹⁹: Afbeeldingen van Engelse chocolade, sigaretten en kaun gum.

Links²⁰: Een Sexton Mk.II. De Sexton was een gecombineerd Brits-Canadees stuk gepantserde mobiele artillerie.

De bewapening van deze Houwitsers bestond uit een 25 Ponder kanon, een .50 machinegeweer en twee .303 inch machinegeweren. Het voertuig had een gewicht van 25,3 ton en had 6 bemanningsleden.

De munitiekisten en hulzen werden na het “vuren” achtergelaten door de soldaten. De inwoners van Maasbommel namen deze munitiekisten en hulzen mee naar huis. De kisten werden gebruikt als opslagkisten en van de koperen hulzen maakte men gebruiksartikelen of ook wel “huisvlijt” genoemd.

Vanuit de andere kant van Maasbommel werd ook met geschut geschoten op de Betuwe. Mogelijk is dat rond de periode van 28 oktober 1944 geweest. Uit een gesprek met oud-inwoner van Maasbommel Sjaak Belgers, blijkt dat er geschut/houwitsers stonden opgesteld in de weilanden tussen de Kapelstraat en de Veldwijksestraat ter hoogte van het huidige industrieterrein van Maasbommel. Ook was er in die periode een klein vliegtuig dat gebruikt werd voor het waarnemen van de inslagen van de afgeschoten granaten. Het vliegtuig kon landen en opstijgen vanaf het weiland tegenover de R.K van Maasbommel. Waarschijnlijk ging het hier om een Taylorcraft Auster (foto rechts²¹), een Brits militair vliegtuig dat gebruikt werd voor verbindings- en waarnemingstaken. Uit gesprekken met Ton Peters (vrouw van Gerrit Lagarde) en in de oorlog woonachtig in de Sluissestraat wordt bevestigd dat, zoals eerder is vermeld in het dagboek van Jan van Gelder, geschut/houwitsers stonden opgesteld in de weilanden rondom de Sluissestraat. Mogelijk zijn dat Sexton Houwitsers geweest. In Maasbommel zijn nog wel enkele van deze 25 Ponder hulzen als vaas of als decoratie op de kast of schoorsteenmantel te vinden.

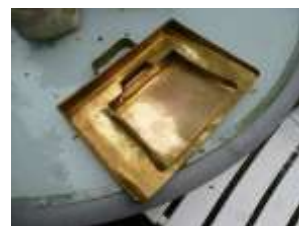
¹⁸ Krantenknipsel 17 oktober 1984 uit Stad en Streek met Notitie uit dagboek van Jan van Gelder.

¹⁹ Foto Jeroen Bergers

²⁰ Foto Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas (W.H.A.M.)

²¹ www.geograph.org.uk/photo/464885

Hieronder²²: Voorwerpen gemaakt van achtergelaten hulzen.
 Afgebeeld staan Koffie/Thee/Suikerbussen, bloemenvaas en opveegblikken.

Gelegerde soldaten in Maasbommel

Links: Het 43rd Reconnaissance Regiment uit Engeland was van 20 oktober t/m 10 november 1944 gelegerd/aanwezig in Dreumel, Wamel, Alphen en Maasbommel. Het Regiment werd onderverdeeld in een A Squadron in Dreumel, B Squadron in Alphen en een C Squadron in Wamel. Het Hoofdkwartier was gevestigd in Maasbommel ²³.

Rechts: Het 12th Manitoba Dragoons (18th Armoured Car Regiment) uit Canada was van 03 t/m 23 februari 1945 gelegerd/aanwezig in Dreumel en Wamel. Het hoofdkwartier bevond zich in Megen. Van 15 t/m 21 maart 1945 gelegerd/aanwezig in Dreumel, Wamel en Maasbommel. Het hoofdkwartier bevond zich in Maasbommel.²⁴

Links: Het 8th Can. Reconnaissance Regiment uit Canada was van 10 november 1944 t/m 17 december 1944 gelegerd/aanwezig in Dreumel en Maasbommel²⁵

Capitulatie

In het oosten van ons land moesten Nederlanders tot april 1945 op hun vrijheid wachten en in het westen (foto links)²⁶ zelfs tot de Duitse capitulatie op 5 mei 1945.

Op 4 mei 1945 accepteerde veldmaarschalk Montgomery in zijn hoofdkwartier op de Lüneburgerheide in Duitsland, de officiële overgave van het Duitse leger in Noordwest-Europa. Een dag later besloot generaal Foulkes, commandant van het 1e Canadese leger, een apart overgavedocument op te stellen voor het Duitse leger in Nederland. Hij ontbood de Duitse generaal Blaskowitz in Hotel de Wereld in Wageningen om de capitulatie te tekenen. Generaal Blaskowitz stuurde eerst zijn stafchef,

luitenant-generaal Reichelt. Dat volstond niet, Blaskowitz diende zelf te komen. Die middag, om vier uur, verscheen Blaskowitz in het hotel. Commandant der Binnenlandse Strijdkrachten, Prins Bernhard was ook aanwezig samen met een groep journalisten en camera's. De generaal kreeg een gedetailleerd overgavedocument onder ogen. Hij vroeg om 24 uur uitstel om te kijken of hij aan alle voorwaarden van de capitulatie kon voldoen.

²² Foto Jeroen Bergers

²³ www.tremele.nl

²⁴ www.tremele.nl

²⁵ www.tremele.nl

²⁶ Foto Jeroen Bergers

De volgende dag, 6 mei, keerde Blaskowitz terug om de overgave van alle Duitse troepen in Nederland te tekenen. Na vijf jaar bezetting was het land bevrijd²⁷.

Op zaterdag 5 mei 1945 waren de mensen in Maasbommel reeds vroeg op straat. Overal oranjekleuren en rood-wit-blauwe vlaggen. Iedereen kon weer naar zijn eigen huis. Verduistering hoefde niet meer. Men was vrij van onzekerheid. Geen ontplofende granaten meer (de laatste granaten vielen op 30 april 1945 te Beneden-leeuwen). NSB'ers, landverraders en helaas ook onschuldigen (blijkt naderhand) werden opgepakt en achter tralies gezet.

Bevrijdingsfeest

Op het einde van de Tweede Wereldoorlog werd in praktisch alle gemeenten een bevrijdingsstoet georganiseerd. In Maasbommel werd op 17 juni 1945 een bevrijdingsoptocht gehouden. Fietsen en wagens werden versierd. De stoet was gerelateerd aan de bezettings-of bevrijdingstijd. Vele, vele uren, zo valt te zien op de foto's²⁸ zijn besteed aan het uitdenken van de voorstelling op de wagens en aan de versiering. Op de bok Marietje Vermeulen, rechts Coos van Gelder en An Fenten, rechts op de kar Truus Kuipers links Riek Gruythuisen.

Tijdens het bevrijdingsfeest raakte als gevolg van het afschieten van een lichtkogel per ongeluk een schuur van de heer Loderus aan de Velddijk in brand. De brand brak uit in de hooimijt en uiteindelijk brandde de gehele schuur met inventaris af, inclusief een fokzeug.

Rechts²⁹: Wout Daanen junior klaar voor de bevrijdingsoptocht.

Hieronder³⁰: De familie Belgers in de koets speelt de rol van koningin Wilhelmina, dochter Prinses Juliana en Prins Bernard tijdens de Bevrijdingstoet.

²⁷ liberationroute.nl

²⁸ Collectie Wim Daanen

²⁹ Collectie Wim Daanen

³⁰ Collectie Belgers